

[Kristen Amby.]

prioritet trænge igennem, da vilde det være godt. Det er nemlig det, der er det forbandede i hele vort Landbrugserhverv, at man hører, at alt muligt andet er første Prioritet: Staten kommer med sin Førsteprioritet i Form af faste Ejendoms-katter, og andre Førsteprioriteter kommer bagefter og siger, at de har Ret langt forud for Menneskene, og man finder sig i en Tilstand, hvor dette Landbrug for at kunne betale Skatteprioriteter, Kreditforeningsprioriteter og hvad ved jeg af Prioriteter, skyder Tusinder af Arbejdere fra sig Aar efter Aar.

Men Muligheden for, at dette Problem kan løses, mener jeg og vi, der tror paa Lykken ved at eje, at Udviklingen føres stærkest og sundest frem med Mænd, der har personligt Ansvar for Bedriften, er, at det ærede Medlem vil afsværges den marxistiske Doktrin om, at det er en socialistisk Stat, vi skal arbejde hen imod. Den socialistiske Stat har vi set, vi har set den i Rusland (Modsigelse) — den har et andet Navn der, det har den. Vi har set en Stat, som principielt hviler paa Forestillingen om, at Samfundet ejer Produktionsmidlerne; at man har gennemført Princippet med Udygtighed, er en Ting for sig, men Princippet har vi set ført igennem, og det har betydet en Ting; og det ved vi, det maa betyde, det har betydet mindre Produktion, mindre Velstand naturligvis, og saa alt det andet, ingen Frihed. Det ærede Medlem skal forstaa, at Frihed og Ejendom hører sammen, men Ejendom og Ejerrret betyder ikke, at nogle enkelte skal eje al Jordens Herlighed, men at saa mange som muligt skal kunne eje og derfor skal kunne føle sig som frie.

Formanden: Det ærede Medlem Hr. Hartvig Frisch har Ordet for en kort Bemærkning.

Hartvig Frisch: Da det ærede Medlem Hr. Kristen Amby har henvendt sig direkte til mig, synes jeg, der kan være Grund for mig til at præcisere nogle enkelte Synspunkter. Selve vor principielle Betragtning angaaende Ejendomsretten falder særdeles nøje sammen med Grundlovens Ord om, at Ejendomsretten er ukrænkelig, undtagen hvor Almenvellet kræver Indgreb. Almenvellet vil selvfølgelig over for Ejendomsretten til Forbrugsgoder meget sjælden kunne siges at kræve nogen Art af Indgreb, men Ejendomsretten til Produktionsmidler vil meget ofte stille Problemet om Almenvellet over for den individuelle Ejendomsret til Produktionsmidler. Derfor gjorde jeg

i Eftermiddags over for den hidsige Agitation, der nu føres specielt af dem, der ellers er de varmeste Tilhængere af Privatkapitalismen, denne Bemærkning, som jeg gerne vil bede om Formandens Tilladelse til at citere for at klare Debatten her. Jeg sagde:

„For det privatkapitalistiske System er Arbejdsgivernes frie Afskedigelsesret en meget afgørende Faktor i nær Sammenhæng med Ejendomsretten til Produktionsmidlerne“. Og dertil føjede jeg saa: „Vi Socialdemokrater er, som bekendt, ikke Tilhængere af, at private Personer uden Kontrol kan skalte og valte med Samfundets Produktionsmidler, og jeg tror, at vor Opfattelse heraf er ved at trænge dybere og dybere igennem.“

Jeg har for nylig hørt det ærede Medlem Hr. Kristen Amby holde nogle Radioforedrag af stor Interesse, og det forekommer mig, at det ærede Medlem i disse Foredrag var meget dybt inde paa, at Samfundets Kontrol maa sættes ind netop over for Arbejdsgivernes frie Afskedigelsesret. Naar nu det ærede Medlem i sin Replik her særlig har villet vende Spørgsmaalet derhen: at skabe en gaadefuld — for mig noget gaadefuld — Sammenhæng mellem Frihed og Ejendom, kan jeg ikke besvare det Spørgsmaal, fordi det ærede Medlem ikke drager den for mig umaadeligt væsentlige Sondring mellem Ejendomsretten til Forbrugsgoder og Ejendomsretten til Produktionsmidler. Det er ved dette sidste Spørgsmaal, Grundlovens Ord „Almenvellet“ trænger frem, og efter min Mening Dag for Dag, jo mere den tekniske Udvikling skrider frem, træder frem med større og større Voldsomhed. Og jeg vil tage det ærede Medlems egne Udtalelser baade her og ved andre Lejligheder som Udtryk for, hvor stærkt det ogsaa inden for de Kredse, det ærede Medlem færdes i, trænger sig frem.

Formanden: Det ærede Medlem Hr. Kristen Amby har Ordet for en kort Bemærkning.

Kristen Amby: Naturligvis kan det ikke være Meningen her at føre en pseudo-nationaløkonomisk Debat, men jeg er glad over det ærede Medlems Udtalelser nu. Jeg synes, at de klarer ikke saa lidt. Kontrol er simpelt hen en Nødvendighed, mener jeg, men jeg mener ikke, at der er den nødvendige Sammenhæng, som det ærede Medlem paastod, mellem den frie Afskedigelsesret og Ejendomsretten til Produktionsmidlerne. Det mener jeg ikke der er. (*Hartvig Frisch:* Det skal De nok opdage!). At det rent